

การสร้างพลเมืองจิตอาสาด้วยกิจกรรมลูกเสือแบบมีส่วนร่วม*
CULTIVATING VOLUNTEER CITIZENSHIP THROUGH ENGAGING
SCOUT ACTIVITIES

กรุง ม่วงนาครอง, สุวิทย์ ภาณุจารี, ทนง ทองภูเบศร์

Krung Muangnakrong, Suwit Phanujaree, Thanong Thongphubate

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

Rajamangala University of Technology Rattanakosin

Corresponding Author E-mail: krung.mua@rmutr.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวทางการสร้างพลเมืองจิตอาสาด้วยกิจกรรมลูกเสือแบบมีส่วนร่วม โดยศึกษาแนวคิด หลักการ และวิธีการในการพัฒนาเยาวชนให้มีจิตอาสาผ่านกระบวนการลูกเสือ การศึกษาพบว่า การสร้างพลเมืองจิตอาสาเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาสังคม โดยเฉพาะในยุคที่เผชิญกับความท้าทายและวิกฤตการณ์หลากหลายรูปแบบ ซึ่งกิจกรรมลูกเสือ นั้น เป็นกิจกรรมที่ฝึกเยาวชนให้บำเพ็ญประโยชน์เพื่อสังคม ฯลฯ อนึ่ง กิจกรรมลูกเสือแบบมีส่วนร่วม นับว่าเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาเยาวชน เนื่องจากมีหลักการสำคัญที่เน้นการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติจริง การทำงานเป็นทีม และการบำเพ็ญประโยชน์ต่อผู้อื่น การพัฒนาจิตอาสาต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ ผ่านกระบวนการที่สำคัญ 3 ด้าน คือ 1. การพัฒนาความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับจิตอาสาและความเป็นพลเมือง 2. การฝึกปฏิบัติผ่านกิจกรรมที่หลากหลายและมีความหมาย และ 3. การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน นอกจากนี้ ยังพบว่าการจัดกิจกรรมลูกเสือแบบมีส่วนร่วมควรคำนึงถึงองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ การสร้างแรงจูงใจภายใน การพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีม การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ และการเชื่อมโยงกิจกรรมกับชีวิตจริง อย่างไรก็ตาม การพัฒนาพลเมืองจิตอาสายังเผชิญกับความท้าทายหลายประการ เช่น ข้อจำกัดด้านเวลาและทรัพยากร ความไม่เท่าเทียมในการเข้าถึงโอกาส และการรักษาความยั่งยืนของกิจกรรม การแก้ไขความท้าทายเหล่านี้ต้องอาศัยการพัฒนาระบบสนับสนุนที่เหมาะสม การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ และการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาที่ตอบสนองต่อบริบทของสังคมไทย บทความนี้เสนอแนวทางการบูรณาการกิจกรรมลูกเสือแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนา

* Received October 22, 2024; Revised November 27, 2024; Accepted December 2, 2024

พลเมืองจิตอาสา ผ่านการวิเคราะห์องค์ประกอบสำคัญ แนวทางการจัดกิจกรรม และข้อเสนอแนะในการพัฒนา ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเยาวชนและการสร้างสังคมที่เข้มแข็งและยั่งยืน

คำสำคัญ: พลเมืองจิตอาสา; กิจกรรมลูกเสือ; การมีส่วนร่วม

Abstract

This academic article aims to present guidelines for developing volunteer citizenship through participatory scout activities by examining concepts, principles, and methods for youth development through scouting processes. The study finds that developing volunteer citizenship is a crucial process for social development, especially in an era facing various challenges and crises. Scout activities are designed to train youth in community service and other beneficial activities. Notably, participatory scout activities are considered an effective tool for youth development as they emphasize key principles of learning through practical experience, teamwork, and service to others. The development of volunteerism must be conducted systematically through three crucial processes: 1. developing knowledge and understanding of volunteerism and citizenship, 2. practicing through diverse and meaningful activities, and 3. building cooperative networks among homes, schools, and communities. Furthermore, the study reveals that organizing participatory scout activities should consider key components, including building internal motivation, developing teamwork skills, promoting creativity, and connecting activities to real-life situations. However, the development of volunteer citizenship faces several challenges, such as time and resource constraints, inequitable access to opportunities, and maintaining activity sustainability. Addressing these challenges requires developing appropriate support systems, building collaborative networks, and developing educational innovations that respond to Thai social contexts. This article presents guidelines for integrating participatory scout activities to develop volunteer citizenship through analysis of key components, activity guidelines, and development recommendations, which will benefit youth development and the creation of a strong and sustainable society.

Keywords: Volunteer Citizenship; Scout Activities; Participation

บทนำ

ในบริบทโลกที่เผชิญกับวิกฤตการณ์และปัญหาหลากหลาย เช่น การแพร่ระบาดของโรคและความเหลื่อมล้ำทางสังคม Kruman & Marback (2022) ระบุว่า การมีพลเมืองจิตอาสาที่พร้อมช่วยเหลือสังคมเป็นสิ่งสำคัญ การสร้างพลเมืองจิตอาสาไม่เพียงส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม แต่ยังเป็นรากฐานสำคัญสำหรับการสร้างสังคมที่เข้มแข็งและยั่งยืน (สุทธญาณ์ โออ้อม และคณะ, 2563) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศไทยที่ต้องเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ การพัฒนานักเรียนให้มีจิตอาสาจะช่วยเตรียมพวกเขาเป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลงในอนาคต การมีส่วนร่วมในชุมชนยังช่วยเสริมสร้างความรับผิดชอบและความเห็นอกเห็นใจต่อสังคม อันเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตในระยะยาว (พระครูสิริประภัสสรคุณ (อินสอน ปภสฺสโร) และคณะ, 2566)

กิจกรรมลูกเสือเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติจริงและการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีศักยภาพในการพัฒนาจิตอาสาและทักษะสังคม ปัจจุบันในประเทศไทยมีสมาชิกลูกเสือประมาณ 1.2 ล้านคน ซึ่งรวมถึงลูกเสือเนตรนารี (สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ, 2567) ข้อมูลนี้แสดงให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมที่สูงในกิจกรรมลูกเสือ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาทักษะทางสังคมและคุณธรรมของเยาวชนในประเทศ โดยเฉพาะกิจกรรมลูกเสือแบบมีส่วนร่วมซึ่งเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การวางแผนไปจนถึงการประเมินผล (Sandy, 2024) กิจกรรมเหล่านี้ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ การทำงานเป็นทีม และความเห็นอกเห็นใจซึ่งเป็นทักษะสำคัญสำหรับพลเมืองในยุคปัจจุบัน Erks et al. (2020) พบว่าการมีส่วนร่วมในกิจกรรมอาสาสมัครมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการพัฒนาความเป็นพลเมืองที่ดี กิจกรรมเหล่านี้ยังมีบทบาทในการเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อสังคมผ่านการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง

Munro (2020) ชี้ให้เห็นว่า การพัฒนาจิตอาสาต้องเชื่อมโยงกับชุมชนและสร้างความตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสังคม กิจกรรมลูกเสือแบบมีส่วนร่วมจึงตอบโจทย์ในการสร้างพลเมืองที่มีคุณภาพและพร้อมอุทิศตนเพื่อส่วนรวม นอกจากนี้ยังช่วยเตรียมนักเรียนให้เข้าใจสิทธิและหน้าที่ของตนเอง Huish (2021) กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและสิ่งแวดล้อมกำลังท้าทายรูปแบบการศึกษาเดิม ดังนั้นกิจกรรมลูกเสือต้องมีการปรับตัวให้สอดคล้องกับบริบทปัจจุบัน เช่น การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดกิจกรรมและการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับครอบครัวและชุมชน

กิจกรรมลูกเสือแบบมีส่วนร่วมเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาเยาวชนให้มีคุณธรรม จริยธรรม และจิตสำนึกสาธารณะ การมีส่วนร่วมของนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และชุมชน ช่วยให้กิจกรรมเหล่านี้เกิดผลอย่างยั่งยืน ข้อจำกัดเช่น เวลาและทรัพยากรอาจเป็นอุปสรรค แต่สามารถแก้ไขได้ด้วยการนำเทคโนโลยีมาเสริมและสร้างเครือข่ายความร่วมมือที่เข้มแข็ง (โชคอนันต์ รักษาภักดี, 2567) กิจกรรมลูกเสือไม่เพียงพัฒนาเยาวชนให้เป็นพลเมืองที่ดี แต่ยังสร้างรากฐานที่มั่นคงให้แก่สังคมไทยในระยะยาว ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน

กิจกรรมลูกเสือแบบมีส่วนร่วมมีบทบาทสำคัญในการสร้างพลเมืองจิตอาสาและพัฒนาสังคมให้เข้มแข็งและยั่งยืน ด้วยการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงและการทำงานร่วมกับผู้อื่น กิจกรรมเหล่านี้ช่วยพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีม การคิดวิเคราะห์ และจิตสำนึกต่อสังคม นอกจากนี้ ยังเป็นแนวทางที่เหมาะสมกับบริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป การพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือและการใช้เทคโนโลยีสามารถเพิ่มประสิทธิภาพของกิจกรรมลูกเสือได้ กิจกรรมนี้จึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการเตรียมเยาวชนให้เป็นพลเมืองที่พร้อมพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืนต่อไป

ความเป็นพลเมืองจิตอาสา

พลเมืองจิตอาสาหรืองานอาสาสมัครในปัจจุบันถือเป็นแนวคิดสากลที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเป็นมนุษยธรรม โดยเน้นการช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพื่อความอยู่รอด แนวคิดนี้ไม่จำกัดด้วยศาสนาหรือปรัชญาใด ๆ แต่ปรากฏในทุกสังคม (สุภลักษณ์ กาญจนขุนดี, 2561) หลักการสำคัญในการสร้างพลเมืองจิตอาสาสำหรับเยาวชนประกอบด้วยการศึกษาเพื่อสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของพลเมือง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมจิตอาสา การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การพัฒนาทักษะทางสังคม การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน และการสนับสนุนจากครูและผู้ปกครอง ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาเยาวชนให้เป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบและมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน (Rohali, 2024)

ความเป็นพลเมืองจิตอาสามีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาเยาวชนให้เป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบและมีส่วนร่วมในสังคม การเป็นพลเมืองจิตอาสาช่วยเสริมสร้างทักษะการทำงานร่วมกัน การสื่อสาร และความเห็นอกเห็นใจ ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นในการพัฒนาความสัมพันธ์ในชุมชน อีกทั้งยังช่วยเสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาสังคมและพัฒนาความสามารถในการแก้ไขปัญหา ส่งผลให้เกิดสังคมที่เข้มแข็งและยั่งยืน (Sandy, 2024; รวีวรรณ วงษ์เดชาพันธ์, 2566)

การมีส่วนร่วมในกิจกรรมจิตอาสา เช่น การทำงานอาสาสมัคร เป็นพื้นฐานสำคัญในการเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรมในกลุ่มคน นอกจากนี้ยังช่วยให้ประชาชนเข้าใจสิทธิและหน้าที่ของตนเอง และส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาสังคมและการเมืองอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญในการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็งและยั่งยืน (สุทธญาณ ใบบอ้อม และคณะ, 2563) ความสำคัญของการเป็นพลเมืองจิตอาสายังถูกเน้นย้ำในบริบทของการพัฒนาชุมชน การมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม และการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมช่วยให้สังคมมีความสงบสุขและยั่งยืน โดยเฉพาะในช่วงเวลาที่เผชิญกับวิกฤตทางสังคมและเศรษฐกิจ (พระครูสิริประภัสสรคุณ (อินสอน ปภสฺสโร) และคณะ, 2566)

การเป็นพลเมืองจิตอาสาช่วยพัฒนาทัศนคติและค่านิยมที่ดีต่อการมีส่วนร่วมในสังคม รวมถึงเสริมสร้างค่านิยมเช่น ความร่วมมือ ความเห็นอกเห็นใจ และความรับผิดชอบต่อสังคม

นอกจากนี้ การเรียนรู้จากประสบการณ์จริงผ่านกิจกรรมภายนอกห้องเรียนช่วยให้นักเรียนมีความเข้าใจบทบาทของตนในฐานะสมาชิกของสังคม การสร้างความตระหนักรู้ทางสังคมและการเตรียมความพร้อมสำหรับอนาคตเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างพลเมืองที่มีคุณภาพ (Rohali, 2024)

สรุปได้ว่า การเป็นพลเมืองจิตอาสาเป็นแนวคิดที่เน้นความเป็นมนุษยธรรมและการช่วยเหลือกันในสังคมโดยไม่จำกัดศาสนาหรือปรัชญา การสร้างพลเมืองจิตอาสาสำหรับเยาวชนควรประกอบด้วยการศึกษาเพื่อสร้างความตระหนักรู้ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมจิตอาสา การพัฒนาทักษะทางสังคม และการสนับสนุนจากครูและผู้ปกครอง ซึ่งช่วยพัฒนาเยาวชนให้มีความรับผิดชอบ มีทักษะการทำงานร่วมกัน ความเห็นอกเห็นใจ และการแก้ไขปัญหา ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างสังคมที่ยั่งยืน

องค์ประกอบของความเป็นพลเมืองจิตอาสา

ความเป็นพลเมืองจิตอาสาองค์ประกอบ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ การเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การทำความสะอาดสิ่งแวดล้อม การตัดสินใจร่วมกันในชั้นเรียน และการร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชน (Sandy, 2024)
2. การศึกษาและอบรมเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม การสอนเรื่องคุณธรรมและจริยธรรมตั้งแต่ในครอบครัวและสถานศึกษา รวมถึงการเป็นแบบอย่างที่ดีจากผู้ใหญ่และผู้นำในสังคม (สุทธธัญญ์ โออ้อม และคณะ, 2563; พระครูสิริประภัสสรคุณ (อินสอน ปกสุโร) และคณะ, 2566)
3. การส่งเสริมคุณค่าทางจริยธรรม การเสริมสร้างคุณค่าทางจริยธรรมโดยใช้วิธีการเรียนรู้ที่มีส่วนร่วม รวมถึงการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาพลเมือง เช่น การทำงานกลุ่ม การจำลองสถานการณ์ และการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการทำงานร่วมกัน (Rohali, 2024)
4. การพัฒนาทักษะที่จำเป็น การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะช่วยพัฒนาทักษะการสื่อสาร การเป็นผู้นำ และส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมในการสร้างสังคมที่ยั่งยืน (พระครูสิริประภัสสรคุณ (อินสอน ปกสุโร) และคณะ, 2566)
5. การเป็นพลเมืองจิตอาสา ความเป็นพลเมืองจิตอาสาช่วยให้เยาวชนพัฒนาเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม และเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพในการสร้างสังคมที่ยั่งยืน (Rohali, 2024)

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของพลเมืองจิตอาสาต้องเริ่มต้นจากการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การทำความสะอาด การตัดสินใจร่วมกัน และการร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชน การอบรมเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมจากครอบครัวและสถานศึกษา รวมถึงการเป็นแบบอย่างจากผู้ใหญ่เป็นสิ่งสำคัญ นอกจากนี้ การใช้วิธีการเรียนรู้ที่มีส่วนร่วมและการสร้างสภาพแวดล้อม

ที่สนับสนุนยังช่วยพัฒนาทักษะต่าง ๆ เช่น การสื่อสารและการเป็นผู้นำ ส่งเสริมให้เยาวชนเติบโตเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบและเป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพในการสร้างสังคมที่ยั่งยืน

การสร้างความเป็นพลเมืองจิตอาสา

กระบวนการที่ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมจากหลายภาคส่วนในสังคม โดยการศึกษา มีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังความรับผิดชอบและจิตสำนึกที่ดีให้กับเยาวชน ซึ่งการศึกษาและ กิจกรรมจิตอาสาสามารถส่งเสริมการพัฒนาคุณลักษณะเหล่านี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีแนวทางสำคัญดังนี้

1. การบูรณาการการศึกษา การบูรณาการหลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการเป็นพลเมืองจิตอาสาในหลักสูตรการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อให้เยาวชนมีความเข้าใจถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในสังคม การเรียนรู้เชิงบูรณาการนี้จะช่วยให้เยาวชนเข้าใจบทบาทของตนในสังคมและ กระตุ้นให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและชุมชน (รวีวรรณ วงศ์เดชาพันธ์, 2566)

2. การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างครอบครัว โรงเรียน และชุมชนเป็นการส่งเสริมการทำงานร่วมกันในการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม การสนับสนุนและการเป็นแบบอย่างที่ดีจากผู้ใหญ่ในสังคมจะช่วยเสริมสร้างพลเมืองที่มีคุณภาพ (พระครูสิริประภัสสรคุณ (อินสอน ปภสฺสโร) และคณะ, 2566)

3. การจัดกิจกรรมจิตอาสา การจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เยาวชนเข้าร่วมทำกิจกรรมจิตอาสาในชุมชนจะช่วยสร้างประสบการณ์และความรับผิดชอบต่อสังคม การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเหล่านี้จะช่วยให้เยาวชนได้รับการพัฒนาในด้านต่าง ๆ เช่น การทำงานร่วมกัน การเคารพผู้อื่น และการเป็นสมาชิกที่มีความรับผิดชอบในชุมชน (Sandy, 2024)

4. การติดตามและประเมินผล การติดตามและประเมินผลการมีส่วนร่วมของนักเรียนในกิจกรรมจิตอาสาเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อให้เห็นถึงความก้าวหน้าและความยั่งยืนของการพัฒนาจิตอาสาในสังคม การประเมินผลจะช่วยให้สามารถปรับปรุงและพัฒนากิจกรรมให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (Rohali, 2024)

5. การศึกษาเพื่อความตระหนักรู้ การศึกษาเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองเป็น การสร้างความตระหนักรู้ให้กับเยาวชนเกี่ยวกับบทบาทของตนในสังคม การเรียนรู้เรื่องนี้จะช่วยให้เยาวชนเข้าใจถึงบทบาทและความรับผิดชอบต่อตนเอง และกระตุ้นให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม (พระปลัดสุทธิศักดิ์ สมปณณเมธี, 2564)

6. การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม การใช้วิธีการเรียนรู้ที่กระตุ้นการมีส่วนร่วม เช่น การอภิปราย การจำลองสถานการณ์ และการเล่นบทบาท เป็นการช่วยให้นักเรียนเข้าใจแนวคิดเกี่ยวกับพลเมืองและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ การเรียนรู้เช่นนี้จะช่วยเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อความเป็นเจ้าของในกระบวนการเรียนรู้ (รวีวรรณ วงศ์เดชาพันธ์, 2566)

7. การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เปิดกว้างและรวมกลุ่มช่วยให้เยาวชนรู้สึกมีคุณค่าและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การเรียนรู้ในสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนนี้จะช่วยให้เยาวชนพัฒนาทักษะทางสังคมและการคิดวิเคราะห์ได้ดียิ่งขึ้น (Sandy, 2024)

8. การสนับสนุนจากครูและผู้ปกครอง การมีการสนับสนุนจากครูและผู้ปกครองในการส่งเสริมกิจกรรมจิตอาสาและการศึกษาเกี่ยวกับพลเมืองเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างพลเมืองที่มีคุณภาพ การสนับสนุนนี้จะช่วยให้เยาวชนเติบโตเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบและมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน (Rohali, 2024)

สรุปได้ว่า การสร้างพลเมืองจิตอาสาในเยาวชนต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในสังคม โดยการศึกษาบทบาทสำคัญในการบูรณาการหลักการของพลเมืองจิตอาสา การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ การจัดกิจกรรมจิตอาสา และการติดตามผลการพัฒนา การสนับสนุนจากครูและผู้ปกครองและการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ช่วยเสริมสร้างความรับผิดชอบและทักษะทางสังคมของเยาวชน ทำให้เกิดสังคมที่เข้มแข็งและยั่งยืน

ความท้าทายในการสร้างพลเมืองจิตอาสา

ในสังคมปัจจุบัน การสร้างพลเมืองจิตอาสาเผชิญกับความท้าทายในหลายมิติ ทั้งด้านโครงสร้าง สถาบัน และปัจเจกบุคคล ซึ่งความเข้าใจถึงปัจจัยเหล่านี้เป็นสิ่งจำเป็นในการวางแผนและพัฒนากิจกรรมจิตอาสาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ความท้าทายประการแรกคือข้อจำกัดด้านเวลาและทรัพยากร ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมจิตอาสา แม้ว่าบุคคลจะมีเจตจำนงในการทำงานเพื่อสังคม แต่ภาระงานและความรับผิดชอบในชีวิตประจำวันทำให้การสละเวลาเพื่อทำกิจกรรมเหล่านี้เป็นเรื่องยาก โดยเฉพาะในสังคมที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทางเศรษฐกิจและการแข่งขันอย่างเข้มข้น (Erks et al., 2020) นอกจากนี้ ความไม่เท่าเทียมทางเศรษฐกิจและสังคมยังก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำในการเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา โดยกลุ่มที่มีฐานะดีกว่ามีโอกาสในการมีส่วนร่วมมากกว่า ในขณะที่กลุ่มเปราะบางซึ่งควรได้รับโอกาสพัฒนาดตนเองกลับมีข้อจำกัดในการเข้าถึงกิจกรรม (Kruman & Marback, 2022)

การรักษาความยั่งยืนของกิจกรรมจิตอาสาเป็นความท้าทายอีกประการหนึ่งที่ต้องให้ความสำคัญ Munro (2020) พบว่าการขาดความต่อเนื่องในการดำเนินโครงการ รวมถึงการขาดการสนับสนุนจากสถาบันหรือองค์กร ส่งผลให้กิจกรรมจิตอาสาไม่สามารถดำเนินการได้อย่างยั่งยืน ดังนั้น การวางระบบและกลไกที่สามารถรับประกันความต่อเนื่องของกิจกรรมเหล่านี้จึงเป็นสิ่งจำเป็น นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยียังสร้างความท้าทายใหม่ในการพัฒนางานจิตอาสา แม้เทคโนโลยีจะเปิดโอกาสให้เกิดรูปแบบการมีส่วนร่วมที่หลากหลายขึ้น แต่ก็อาจก่อให้เกิดช่องว่างระหว่างวัยและลดความสำคัญของการปฏิสัมพันธ์แบบเผชิญหน้า ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความเข้าใจและความเห็นอกเห็นใจต่อผู้อื่น (Huish, 2021)

นอกจากนี้ การวัดและประเมินผลกิจกรรมจิตอาสายังมีความซับซ้อนและเป็นประเด็นสำคัญที่ต้องพัฒนาเครื่องมือให้มีความเหมาะสม การติดตามผลลัพธ์และผลกระทบของงานจิตอาสาในเชิงคุณภาพจำเป็นต้องอาศัยวิธีการที่แม่นยำและต่อเนื่อง เพื่อตรวจสอบความยั่งยืนของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น อีกทั้ง การเปลี่ยนแปลงของสังคมและวัฒนธรรมที่เน้นความเป็นปัจเจกบุคคลและการแข่งขัน ยังส่งผลต่อแรงจูงใจของคนรุ่นใหม่ในการทำงานจิตอาสา ดังนั้น การส่งเสริมค่านิยมและวัฒนธรรมที่เน้นการช่วยเหลือสังคมจึงต้องดำเนินการควบคู่ไปกับการพัฒนากิจกรรมจิตอาสา เพื่อลดผลกระทบจากปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรมที่อาจบั่นทอนความตั้งใจของเยาวชนในการมีส่วนร่วมกับสังคม

สรุปได้ว่า ความท้าทายเหล่านี้ไม่ควรเป็นอุปสรรคในการพัฒนาพลเมืองจิตอาสา แต่ควรเป็นโจทย์สำคัญที่ทุกภาคส่วนต้องร่วมมือกันหาแนวทางแก้ไขและพัฒนา เพื่อสร้างสังคมที่มีความเอื้ออาทรและพร้อมช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

การบูรณาการแนวคิดจิตอาสาในระบบการศึกษา

การบูรณาการจิตอาสาในระบบการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการปลูกฝังความรับผิดชอบต่อสังคมให้กับผู้เรียน โดยงานวิจัยชี้ให้เห็นว่าการเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาไม่เพียงเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ แต่ยังพัฒนาทักษะทางสังคม เช่น การทำงานร่วมกับผู้อื่นและการเป็นผู้นำ (Erks et al., 2020) นอกจากนี้ ในช่วงวิกฤต เช่น การแพร่ระบาดของโควิด-19 ยังสะท้อนความจำเป็นในการมีพลเมืองที่มีจิตอาสา ซึ่งพร้อมที่จะสนับสนุนและช่วยเหลือสังคม (Kruman & Marback, 2022) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมดังกล่าวช่วยพัฒนาทั้งด้านความตระหนักรู้และการเป็นพลเมืองโลก ซึ่งถือเป็นรากฐานสำคัญในการแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อนในสังคมปัจจุบัน

การพัฒนาและบูรณาการกิจกรรมจิตอาสาในหลักสูตรควรให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรงในชุมชน เนื่องจากช่วยเสริมสร้างความเข้าใจต่อปัญหาและความต้องการของสังคมอย่างแท้จริง (Huish, 2021) นอกจากนี้ ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ริเริ่มและดำเนินโครงการจิตอาสาด้วยตนเอง เพราะการให้อิสระในการดำเนินงานจะช่วยพัฒนาความเป็นผู้นำและความรับผิดชอบต่อสังคม ผลการศึกษายังพบว่าการทำงานจิตอาสาในชุมชนสร้างความรู้สึเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและเสริมสร้างทักษะการทำงานเป็นทีม (Munro, 2020) การมีเครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ชุมชน และองค์กรต่าง ๆ ช่วยสร้างความต่อเนื่องและประสิทธิผลของโครงการจิตอาสา

เพื่อให้เกิดความยั่งยืน ระบบการศึกษาจำเป็นต้องมีกลไกที่สนับสนุนและให้คุณค่ากับการทำงานจิตอาสา อาจเชื่อมโยงกับระบบการประเมินผลการเรียนรู้ แต่ควรระวังไม่ให้การให้รางวัลกลายเป็นแรงจูงใจหลัก เนื่องจากอาจทำให้พฤติกรรมจิตอาสาลดความต่อเนื่องในระยะยาว การพัฒนาครูและผู้บริหารให้สามารถจัดกิจกรรมส่งเสริมจิตอาสาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เป็นเรื่องสำคัญไม่แพ้กัน การประเมินผลควรดำเนินการทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ รวมถึงการติดตามผลในระยะยาว เพื่อศึกษาความยั่งยืนของพฤติกรรมจิตอาสา

สรุปได้ว่า การบูรณาการจิตอาสาในระบบการศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาพลเมืองที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม โดยอาศัยการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์จริงและความร่วมมือกับชุมชน ความสำเร็จของการพัฒนาจิตอาสาขึ้นอยู่กับระบบการประเมินที่เหมาะสม การพัฒนาบุคลากร และการติดตามปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างระบบการศึกษาที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างยั่งยืน

หลักการพื้นฐานของกิจการลูกเสือในการพัฒนาจิตอาสา

กิจการลูกเสือเป็นกระบวนการทางการศึกษาที่มีเอกลักษณ์และมีประสิทธิภาพในการพัฒนาเยาวชนให้เป็นพลเมืองที่มีจิตอาสา โดยมีหลักการพื้นฐานที่สำคัญหลายประการ การศึกษาของ Erks et al. (2020) ชี้ให้เห็นว่า การเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติจริงและการทำงานเป็นทีม ซึ่งเป็นหลักการสำคัญของลูกเสือ มีส่วนสำคัญในการพัฒนาพฤติกรรมการเป็นพลเมืองที่ดีและจิตอาสา

1. หลักการ Learning by Doing หรือการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติจริง เป็นหัวใจสำคัญของกิจการลูกเสือในการพัฒนาจิตอาสา โดย Kruman & Marback (2022) พบว่า การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรงช่วยพัฒนาความเข้าใจในปัญหาสังคมและกระตุ้นให้เกิดความต้องการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา การที่ลูกเสือได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ด้วยตนเอง ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ลึกซึ้งและสร้างความตระหนักในคุณค่าของการช่วยเหลือผู้อื่น

2. ระบบหมู่ (Patrol System) เป็นอีกหนึ่งหลักการสำคัญที่ส่งเสริมการพัฒนาจิตอาสา การทำงานเป็นทีมผ่านระบบหมู่ช่วยพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น ความรับผิดชอบ และภาวะผู้นำ Munro (2020) ชี้ให้เห็นว่า การทำงานเป็นทีมในบริบทของการบำเพ็ญประโยชน์ช่วยพัฒนาความเข้าใจในความหลากหลายทางสังคมและวัฒนธรรม รวมถึงการเรียนรู้ที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่นเพื่อบรรลุเป้าหมายร่วมกัน

3. คำปฏิญาณและกฎของลูกเสือเป็นหลักการพื้นฐานที่สร้างรากฐานทางจริยธรรมและค่านิยมในการช่วยเหลือผู้อื่น Huish (2021) อธิบายว่า การมีหลักการทางจริยธรรมที่ชัดเจนช่วยกำหนดทิศทางและแนวทางในการปฏิบัติตนของเยาวชน การที่ลูกเสือยึดมั่นในคำปฏิญาณที่จะช่วยเหลือผู้อื่นทุกเมื่อ และปฏิบัติตามกฎที่เน้นการทำความดี ช่วยหล่อหลอมให้เกิดจิตสำนึกในการเป็นพลเมืองที่มีจิตอาสา

4. หลักการเรียนรู้ตามความสนใจ (Learning by Interest) ยังเป็นอีกหนึ่งหลักการสำคัญที่ช่วยส่งเสริมการพัฒนาจิตอาสา การที่ลูกเสือได้เลือกทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ตามความสนใจและความถนัด ช่วยสร้างแรงจูงใจภายในและความยั่งยืนในการทำงานจิตอาสา

5. หลักการประเมินผลความก้าวหน้าเป็นรายบุคคล (Personal Progress) ก็มีส่วนสำคัญในการพัฒนาจิตอาสา การใช้ระบบเครื่องหมายวิชาพิเศษและการประเมินผลที่เน้นพัฒนาการของแต่ละบุคคล ช่วยสร้างแรงจูงใจและความภาคภูมิใจในการพัฒนาตนเองผ่านการทำงานจิตอาสา

การบูรณาการหลักการต่าง ๆ เหล่านี้ในกิจกรรมลูกเสือ ต้องคำนึงถึงความเหมาะสมกับบริบทและวัยของผู้เรียน รวมถึงการสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนาทักษะส่วนบุคคลและการทำงานเพื่อส่วนรวม การจัดกิจกรรมควรเปิดโอกาสให้ลูกเสือได้เรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างเป็นธรรมชาติ ผ่านการลงมือปฏิบัติและการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น

สรุปได้ว่า การพัฒนาจิตอาสาผ่านกิจกรรมลูกเสือควรเป็นกระบวนการต่อเนื่องที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริงของผู้เรียน การนำหลักการพื้นฐานของลูกเสือมาประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสมจะช่วยสร้างพื้นฐานที่มั่นคงในการพัฒนาเยาวชนให้เป็นพลเมืองที่มีจิตอาสาและพร้อมรับใช้สังคมอย่างยั่งยืน

กิจกรรมลูกเสือแบบมีส่วนร่วม

การสร้างพลเมืองจิตอาสาผ่านกิจกรรมลูกเสือแบบมีส่วนร่วมเป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาทักษะและคุณลักษณะที่สำคัญของเยาวชนให้เป็นพลเมืองที่มีจิตอาสา และมีความรับผิดชอบต่อสังคม กระบวนการมีส่วนร่วมในกิจกรรมช่วยส่งเสริมให้เยาวชนเกิดความรูู้สึกว่าตนมีคุณค่าและบทบาทสำคัญในกลุ่ม กิจกรรมต่าง ๆ เช่น การตัดสินใจร่วมกัน ช่วยพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีมและความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (Mentari & Hasan, 2024) การบูรณาการการเรียนรู้ทางคุณธรรมและจริยธรรม เช่น การปลูกฝังความสำคัญของการช่วยเหลือผู้อื่น เป็นปัจจัยที่ช่วยพัฒนาเยาวชนให้กลายเป็นพลเมืองที่ใส่ใจต่อสังคมอย่างยั่งยืน (สทธรณาน์ โอบอ้อม และคณะ, 2563)

การทำกิจกรรมอาสาสมัคร เช่น การทำความสะอาดพื้นที่สาธารณะและการช่วยเหลือชุมชน ยังเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการเชื่อมโยงสมาชิกในกลุ่มกับชุมชนภายนอก ซึ่งเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและช่วยให้เยาวชนเข้าใจบทบาทของตนในฐานะผู้รับผิดชอบต่อสังคม (รวิวรรณ วงศ์เดชานันท์, 2566) การจัดกิจกรรมเชื่อมโยงกับครอบครัวและชุมชน เช่น การร่วมมือกับชุมชนในโครงการสิ่งแวดล้อม เป็นการสร้างเครือข่ายความร่วมมือที่สำคัญต่อการปลูกฝังจิตอาสา (Rohali, 2024) การสนับสนุนจากผู้ใหญ่ เช่น ผู้นำลูกเสือหรือครู ช่วยสร้างแรงบันดาลใจให้เยาวชนรู้สึกถึงคุณค่าของตนในสังคม และส่งเสริมการปฏิบัติอย่างมีจริยธรรมและคุณธรรม (Sandy, 2024)

การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์จริง เช่น การตั้งแคมป์และการทำกิจกรรมอาสาสมัครในชุมชน ช่วยให้สมาชิกเรียนรู้ที่จะปรับตัวและรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม โดยกิจกรรมเหล่านี้สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการแสดงความคิดเห็นและความร่วมมือในกลุ่ม (Astuti et al., 2021)

กิจกรรมดังกล่าวยังช่วยให้เยาวชนพัฒนาทักษะทางสังคม เช่น การทำงานร่วมกันและการเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการสร้างความรับผิดชอบและการมีส่วนร่วมในสังคม

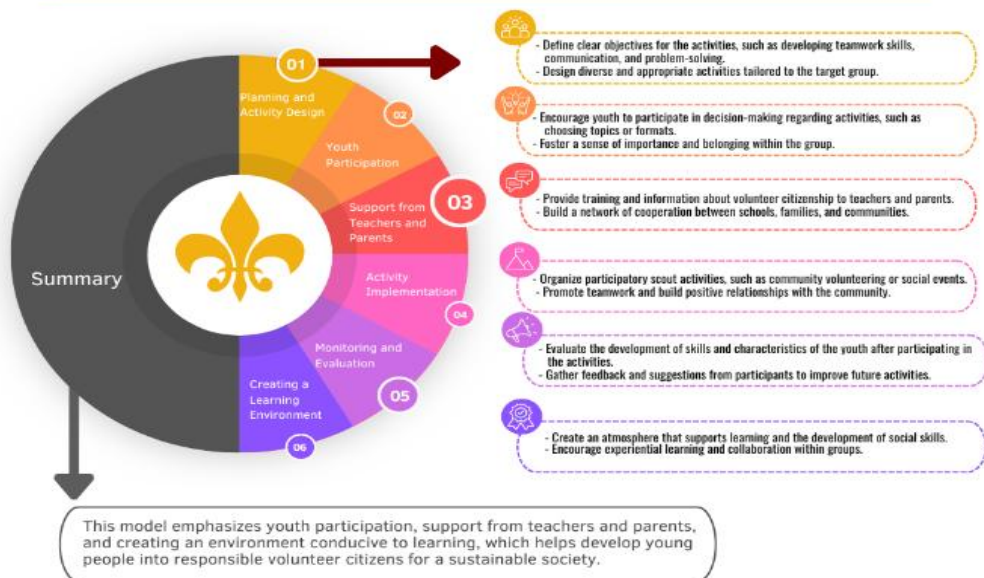
สรุปได้ว่า การสร้างพลเมืองจิตอาสาผ่านกิจกรรมลูกเสือแบบมีส่วนร่วมเน้นให้เยาวชนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งในระดับกลุ่มและชุมชน การส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์จริง การสนับสนุนจากผู้ใหญ่ และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาคุณลักษณะจิตอาสา การติดตามประเมินผลการเข้าร่วมกิจกรรมยังช่วยให้สามารถพัฒนาแนวทางอย่างยั่งยืน กิจกรรมลูกเสือจึงไม่เพียงแต่เป็นการพัฒนาทักษะและความรู้ แต่ยังสร้างพลเมืองที่มีจิตสำนึกและมีความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างแท้จริง

สรุป

การพัฒนาพลเมืองจิตอาสาผ่านกิจกรรมลูกเสือแบบมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการสำคัญในการสร้างเยาวชนที่มีคุณภาพและความรับผิดชอบต่อสังคม โดยเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมตั้งแต่การวางแผน การปฏิบัติ ไปจนถึงการประเมินผล เพื่อปลูกฝังทักษะและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ กระบวนการนี้ประกอบด้วยสามองค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1. การสร้างความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับจิตอาสาและความเป็นพลเมือง 2. การฝึกปฏิบัติผ่านกิจกรรมที่หลากหลายและมีความหมาย และ 3. การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน โดยอาศัยหลักการสำคัญของลูกเสือ เช่น การเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติจริง (Learning by Doing) ระบบหมู่ (Patrol System) และการยึดมั่นในคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือ เพื่อส่งเสริมจิตสำนึกในการช่วยเหลือผู้อื่นและสังคม การพัฒนาทักษะต่าง ๆ เช่น การทำงานเป็นทีม การคิดสร้างสรรค์ และการเชื่อมโยงกิจกรรมกับชีวิตจริง ล้วนมีส่วนสำคัญในการสร้างแรงจูงใจภายในและเตรียมความพร้อมให้เยาวชนก้าวสู่การเป็นพลเมืองที่มีจิตสาธารณะ

อย่างไรก็ตาม การพัฒนาพลเมืองจิตอาสาผ่านกิจกรรมลูกเสือยังเผชิญกับข้อจำกัดหลายประการ เช่น เวลาจำกัด ทรัพยากรไม่เพียงพอ ความไม่เท่าเทียมในการเข้าถึงโอกาส และความท้าทายในการสร้างความยั่งยืนของกิจกรรม การแก้ไขปัญหาดังกล่าวจำเป็นต้องอาศัยระบบสนับสนุนที่มีประสิทธิภาพ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือที่แข็งแกร่งระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน รวมถึงการพัฒนาวัฒนธรรมทางการศึกษาที่ตอบสนองต่อบริบทของสังคมไทยอย่างเหมาะสม การนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้อย่างมีประสิทธิภาพช่วยให้กิจกรรมลูกเสือสอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปและเอื้อให้เกิดการพัฒนาจิตอาสาที่ยั่งยืน

Model for Creating Volunteer Citizens through Participatory Scout Activities

ภาพ 1 รูปแบบการสร้างพลเมืองจิตอาสาด้วยกิจกรรมลูกเสือแบบมีส่วนร่วม

จากภาพ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับจากบทความนี้ อธิบายได้ว่า รูปแบบการสร้างพลเมืองจิตอาสาผ่านกิจกรรมลูกเสือนี้ เป็นแนวทางที่ช่วยพัฒนาเยาวชนอย่างเป็นระบบ โดยเริ่มจากการวางแผนที่ดี มีการกำหนดเป้าหมายชัดเจนและออกแบบกิจกรรมให้เหมาะกับนักเรียน เน้นให้เยาวชนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจและลงมือทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง สิ่งสำคัญคือการได้รับการสนับสนุนจากครูและผู้ปกครอง ที่จะช่วยสร้างความเข้าใจและเชื่อมโยงระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนเข้าด้วยกัน เมื่อถึงขั้นลงมือทำกิจกรรม เยาวชนจะได้ฝึกการทำงานเป็นทีม ได้ทำประโยชน์ให้ชุมชน และเรียนรู้การอยู่ร่วมกับผู้อื่น หลังจากทำกิจกรรม จะมีการติดตามและประเมินผลว่าเยาวชนได้พัฒนาทักษะและคุณลักษณะที่ดียังไงบ้าง รวมถึงรับฟังความคิดเห็นเพื่อนำไปปรับปรุงกิจกรรมให้ดียิ่งขึ้น ทั้งหมดนี้จะเกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เน้นการลงมือทำจริงและการทำงานร่วมกัน เมื่อดำเนินการตามรูปแบบนี้อย่างต่อเนื่องจะช่วยหล่อหลอมให้เยาวชนเติบโตเป็นพลเมืองที่มีจิตอาสา รู้จักช่วยเหลือผู้อื่น และพร้อมที่จะทำประโยชน์เพื่อสังคมส่วนรวม ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

โชคอนันต์ รักษาภักดี. (2567). กระบวนทัศน์การบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแบบมีส่วนร่วมกับเด็กยุค Generation Z. วารสารวิจัยสังคมและปริทัศน์, 47(1), 1-9.

- พระครูสิริประภัสสรคุณ (อินสอน ปภสฺสโร) และคณะ. (2565). การปลูกฝังจิตอาสาและจิตสำนึกในองค์กรทางคุณธรรมจริยธรรมในสังคม. *Journal of Modern Learning Development*, 8(7), 383-396.
- พระปลัดสุทธิศักดิ์ สมปณณเมธี. (2564). จิตอาสากับการพัฒนาเยาวชนไทย. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*, 6(3), 751-766.
- รวีวรรณ วงศ์เดชาพันธ์. (2566). การส่งเสริมจิตสาธารณะให้นักเรียนเพื่อเป็นพลเมืองดีในอนาคต. *วารสารวามัญทองแหวกพุทธศาสตร์ปริทรรศน์*, 10(2), 143-156.
- สุภลักษณ์ กาญจนขุนดี. (2561). จิตอาสาอาเซียน องค์ความรู้ จิตอาสาในอาเซียนภาคพื้นสมุทรและภาคพื้นทวีป. กรุงเทพฯ: ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน).
- สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ. (2567). *ประเภทของลูกเสือ เนตรนารี*. สืบค้น 27 พฤศจิกายน 2567, จาก <https://www.scoutthailand.org/pages/thaiscout-type.php>
- สุทธยวัฒน์ โอบบอ้ม และคณะ. (2563). การเสริมสร้างจิตพฤติกรรมการเป็นพลเมืองที่ดีในสังคมประชาธิปไตยของนักเรียนในจังหวัดนครปฐม. *Nakhon Lampang Buddhist Colleges Journal*, 9(2), 65-77.
- Astuti, N. et al. (2021). The role of scout activities and learning environment at school toward students' characters. *International Journal of Educational Studies in Social Sciences (IJESSS)*. 1. 28-37. 10.53402/ijesss.v1i1.4.
- Erks, R. et al. (2020). Do Volunteers Volunteer to do More at Work? The Relationship Between Volunteering, Engagement, and OCBs. *Voluntas: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations*, 31(6), 1165-1177.
- Huish, R. (2021). Global citizenship amid COVID-19: why climate change and a pandemic spell the end of international experiential learning. *Canadian Journal of Development Studies*, 42(1-2), 238-256.
- Mentari, N. & Hasan, M. (2024). SCOUT EMPOWERMENT CULTIVATING CARING BEHAVIORS THROUGH PROSOCIAL ACTIVITIES. *European International Journal of Philological Sciences*, 4(05), 1-6.
- Munro, J. (2020). 'Saving our people': health workers, medical citizenship, and vernacular sovereignties in West Papua. *Journal of the Royal Anthropological Institute*, 26(4), 795-813.
- Kruman, M. & Marback, R. (2022). Citizenship in pandemic times. *Citizenship Studies*, 26(4-5), 523-534.

- Rohali, A. (2024). Education Citizenship and Challenge Build Awareness Citizenship in Elementary School. *International Journal of Students Education*, 2(2), 363-369.
- Sandy, R. M. (2024). Build Awareness Active Citizenship and Participative for Students Elementary School. *International Journal of Students Education*, 2(1), 380-383.

